

Monumentnummer*: 518408

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 22 april 2002
Kadaster deel/nr 82903/196

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Amsterdam		Amsterdam		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
De Ruijterkade	149			1011 AC	Amsterdam		
De Ruijterkade	150			1011 AC	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Amsterdam		G				9135	

Omschrijving**

Inleiding

In 1899-1890 tot stand gekomen aan vier zijden vrijgelegen BRANDWEERKAZERNE, gebouwd als Hoofdwacht in sectie III van het gemeentelijk grondgebied, naar een ontwerp in een Neo-Hollandse renaissance stijl met verwijzingen naar de kasteelbouw van W. Springer in opdracht van de voormalige dienst der Stads Publieke Werken in de gemeente Amsterdam. Bij de oplevering was het gebouw als volgt ingedeeld: op de beganegrond links van de hoofdingang een wachtkamer, een 'cantine' met daarachter de woning van de kantinehouder. Rechts van de hoofdingang een seinkamer, een grote remise voor de spuitwagens met een paardestal, achter de paardestal een uitgebouwde smederij geflankeerd door twee slangetorens over de gehele hoogte van het gebouw en bestemd voor het uithangen en drogen van de brandslangen. Hiertussen bevond zich het klimhuis bestemd als oefenruimte voor de 'spuitgasten'. Op de eerste verdieping boven de hoofdingang bevond zich het 'dienstbureau'. In de linkervleugel de woningen van de hoofdbrandweermeester en de brandmeester met aparte opgang (ingang in de zijgevel), twee boven de remise gelegen en met een extra trap verbonden slaapzalen voor de dienstdoende 'brandwachts'. Hierachter een bad- en wasgelegenheid. De tweede verdieping was op een vergelijkbare wijze ingedeeld.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Ter rechterzijde (W) werd in 1905 een SMEDERIJ met kolenbergplaats gebouwd. In 1911 werd dit gebouwtje aan de zijde van de De Ruijterkade uitgebreid met een materialenbergplaats welke door middel van een bakstenen MUUR MET POORT met het hoofdgebouw werd verbonden.

In 1908 werd de aan de achterzijde van het hoofdgebouw en beganegronds gesitueerde en uitstekende 'corridor' met twee bouwlagen verhoogd en ingericht met slaapvertrekken. Nadat de paardekracht werd vervangen door stoomkracht werd de smederij omgebouwd tot machinekamer en ontladstation, de remise werd omgevormd tot een werkkuil en de paardenstal werd eveneens verbouwd. Uit deze tijd stammen ook de glijpalen bij de hoofd- en rechterachtertrap.

De kapverdieping van de linkervleugel werd deels ingericht als woonruimte ten behoeve van het gezin van de hoofdbrandmeester. De zolders van het middendeel en rechtervleugel werden reeds ingenomen door een schilderwerkplaats, een 'timmerzolder' en een hooi- en turfzolder. Sinds 1973 is het gebouw in gebruik als woon- en atelierruimte.

Omschrijving

Op een rechthoekige plattegrond tot stand gekomen in rode baksteen uitgevoerde brandweerkazerne op een hardstenen plint bestaande uit een begane grond, twee verdiepingen en een kapverdieping onder een schilddak bedekt met zwarte pannen. Symmetrisch ingedeeld pand met hoofdingang in de middenrisaliet en bestaat uit een getoogde dubbele deur waarboven een keperboogvormig spaarveld. De risalieten zijn hoger opgetrokken en boven de goothoogte uitgebouwd tot kasteelachtige torens. De middenrisaliet is recht afgedekt tussen twee torentjes in de vorm van uitkragende en zich naar beneden toe verjongende colonnetten. De zijrisalieten zijn voorzien van kantelen en lopen naar onder toe breder uit. De middenrisalieten van de zijgevels zijn op identieke wijze vormgegeven. De vier hoeken van het gebouw zijn voorzien van gekanteelde arkels. Vensteropeningen en ingangen gelijkstraats zijn voorzien van forse natuurstenen rondbogen. De overige vensters hebben 12-ruits ramen met radiaalvormig onderverdeelde bovenlichten. De gevels worden horizontaal geleed door hardstenen waterlijsten die de verdiepingen markeren, door cordonbanden in de verdiepingen van blauwzwarte baksteen en de brede horizontale banden gelijkstraats, eveneens uitgevoerd in blauwzwarte baksteen. Op de begane grond bosserende banden die met een knik doorlopen in de boogstenen van de rondbogen. Op de verdiepingen zijn de cordonbanden aangebracht ter hoogte van de aanzet van de rondboogvensters en volgen de ronding van het venster. Ze zijn voorzien van geprofileerde sluit- en wigvormige boogstenen. De sluitstenen van de grote rondboogopeningen op de begane grond zijn voorzien van de attributen van de brandweerman en de salamander, aldus symboliserend het vuur. Verder als decoratie de klauwstukken ter weerszijden van de geknikte waterlijsten boven de deur van de remise en het grote rondboogvenster van de kantine. Hardstenen bolvormige versieringen die de gevel bekronen. De klimtoren aan de achterzijde is voorzien van grote rondboogvormige openingen.

Interieur. Achter de hoofdingang aan de achterzijde van het gebouw een haaks geplaatste 'corridor' en een centraal gelegen trappenhuis met dubbele trap waarlangs de overige verdiepingen kunnen worden bereikt.

In 1905 gebouwde en in 1911 met het hoofdgebouw verbonden, voormalige smederij met kolenbergplaats van baksteen bestaande uit één bouwlaag met zadeldak bedekt door zwarte pannen. Zijgevels voorzien van vijf rondboogvormige openingen. Ramen als hierboven vermeld. In achtergevel van smederij halvemaaanvormig venster.

Lager uitgevoerd materialenbergplaats aan de voorzijde voorzien van grote rondboogvormige ingang met ijzeren deur. Voorgevel enigszins geknikt en voorzien van natuurstenen bekroningen op de hoeken en in het midden. Voorzien van banden van blauwzwarte

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

baksteen. In de zijgevels vier rondboogvormige vensteropeningen. Ramen als hierboven vermeld.

Tussen hoofdgebouw en smederij een bakstenen muur met poort tussen twee eveneens gemetselde posten met natuurstenen bolvormige bekroningen. Poort toegankelijk via twee openslaande rechthoekige deuren van ijzer. Muur aan de voorzijde voorzien van consoles.

Waardering

Voormalige Hoofdwacht van de Brandweer in sectie III in Neo-Hollandse Renaissance met verwijzingen naar de kasteelbouw van algemeen belang wegens cultuur- en architectuurhistorische waarde. Tevens van typologische waarde als één van de eerste als zodanig gebouwde brandweerskazernes na de instelling in 1873/'74 van de beroepsbrandweer.

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Overheidsgebouw

Functie

Brandweerkazerne